

Pöytäkirja ulkomaalaislain kokonaisuudistuksen esiselvityshankkeen seurantaryhmän 6. kokouksesta

Aika torstai 15.9.2022 klo 9.30-11.30

Paikka Kirkkokatu 12 (kh Katariina) ja etäyhteyksin

Läsnä Riitta Koponen, sisäministeriö (puheenjohtaja)
Minna-Kaisa Liukko, ulkoministeriö
Kaisa Tiusanen, oikeusministeriö
Jarmo Tiukkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
Nea Brandt, työ- ja elinkeinoministeriö
Jaana Vuorio, Maahanmuuttovirasto
Kristina Stenman, YVV
Elina Pirjatanniemi, Åbo Akademi
Anssi Keinänen, Itä-Suomen yliopisto
Nina Toivonen, HY
Jorma Kantola, sisäministeriö
Tiina Sinkkanen, sisäministeriö
Mariana Salgado, sisäministeriö
Leona Puranen, sisäministeriö
Jutta Gras, sisäministeriö (sihteeri)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi seurantaryhmän syksyn ensimmäiseen kokoukseen. Pj totesi UM:n jäsenyyden ryhmässä vaihtuneen ja toivotti tervetulleeksi ryhmään Minna-Kaisa Liukon.

Pj muistutti seurantaryhmän jäseniä Suomesta maahanmuuttomaa – yhdessä tavoitteista tekoihin -seminaarista 29.9., johon toivotaan ilmoittauduttavan Webpolin kautta.

2. Kokemuksia SOTE-valmistelusta lainvalmisteluprosessin näkökulmasta

Pj totesi seurantaryhmän työn olevan käännekohtassa, kun uudistustarpeiden keruu on saatu valmiiksi ja siirrytään tarkastelemaan projektinhallintaan liittyviä kysymyksiä. Tätä silmällä pitäen KPMG:n Auli Valli-Lintu, jolla on mittava kokemus lainvalmistelusta eri ministeriöistä, oli kutsuttu kertomaan seurantaryhmälle kokemuksistaan SOTE-valmistelusta lainvalmisteluprosessin näkökulmasta.

Auli Valli-Lintu käsitteli puheenvuorossaan erityisesti seuraavia teemoja, jotka pohjautuivat hänelle etukäteen toimitettuihin kysymyksiin:

- *Hallitusohjelmakirjaukset:* Hanketta koskevat hallitusohjelmakirjaukset ovat olennaisia, mutta ne eivät saisi olla liian yksityiskohtaisia. Niissä ei tulisi vielä määritellä, miten asiat ratkaistaan, jotta aidolle toteuttamisvaihtoehtojen arvioinnille jäisi tilaa.
- *Parlamentaarinen valmistelu:* Parlamentaarinen valmistelu edistää avoimuutta, mikä on hankkeen etenemisen edellytys. Avoimuus lisää tietoa aidoista vaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista. Tämä edesauttaa keskustelua vaikeistakin asioista. Parlamentaariset seurantaryhmät ovat toimineet tässä tarkoituksessa hyvin. Poliittiseen keskusteluun on hyvä viedä asioita, ei pykälää.
- *Asioiden paloittelu:* SOTE-uudistuksessa oli identifioitu olennaisimmat palat ja niitä edistettiin, muut asiat jätettiin hetkellisesti sivuun. Pienemmät muutostarpeet kerättiin nk. tekniseen pakettiin. Myös ulkomaalaislakiin liittyy paljon muita lakeja, mutta on syytä selvittää, onko niiden osalta kyse sisältömuutoksista vaiko teknisistä muutoksista. Olennaista on, että eduskunnalla on kokonaiskuva uudistuksesta. Paloittelua ei voi tehdä siten, että olennaiset, kokonaiskuvan näkökulmasta välttämättömät uudistukset vaiheistetaan. Asioiden paloitteluun liittyy myös valmistelu eri ministeriöissä, jolloin olennaista on varmistaa tiedonkulku kaikilla tasoilla. On tärkeä sitouttaa kaikki ministeriöt tarkastelemaan lainsäädäntöä ja miettimään, miten eri palat kootaan yhteen.
- *Vaikutusten arviointi:* Vaikutusten arvioinnit on tärkeä kytkeä heti lainvalmisteluun ja tilata tutkimukset hetimiten. On hyvä tehdä tiekartta esiin nousevista kysymyksistä sekä siitä, mitä tietoa on jo olemassa ja mitä on tarve tilata. Esim. STM:ssä taloudellisten vaikutusten arvioinnit oli keskitetty tietylle ryhmälle. Lakihankkeen aikana vaikutusten arvioinnit kannattaa sisällyttää aina kokousten agendalle.
- *Riskien arviointi:* Hankkeen riskit on syytä kartoittaa suunnitteluvaiheessa ja riskiarviota pitää tarkastella määräajoin. Suurin riski on aikataulut. Hankkeessa on varattava aikaa käännökseen, laintarkastukseen, vaikutusten arviointiin jne. Isoissa hankkeissa käännöstoimiston kanssa on tärkeä sopia aikataulusta heti hankkeen alussa. Aikataulua ei pitäisi lyödä lukkoon hallitusohjelmassa. Yksi riski lainvalmistelussa on vajaa resursointi. Riskien hallinnan näkökulmasta asiakokonaisuuksien valmistelussa tulee aina olla vähintään työpari.
- *Yksi laki vaiko useampia lakeja:* Pohdittaessa sitä, onko kokonaisuus hyvä sijoittaa yhteen vaiko useampaa lakiin, tulisi miettiä käyttäjän näkökulmaa. Käyttäjän näkökulmasta on tärkeää, että laki muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden. Pohdittaessa hallituksen esitysten määrää on hyvä miettiä, yhdistäisikö eduskunta niiden käsittelyn. Asetuksenantovaltuuksien osalta tulisi miettiä, onko asetukselle todella käyttöä. Jos asetuksenantovaltuuksia sisällytetään lakiin varmuuden vuoksi, niitä on vaikea kirjoittaa perustuslain edellyttämien tavoin riittävän tarkkarajaisiksi.
- *Organisointi:* Projektiorganisaatiossa tiedonkulku toimii ja projekti tukee valmistelijoita. Linjaorganisaatiossa tiedonkulun varmistaminen on haaste. Projektit resursoidaan yleensä paremmin.

Keskustelussa nousi esiin, että on tärkeä lähteä ratkomaan asioita, lain runko muodostuu pikku hiljaa työtä tehtäessä ja tulee ikään kuin kaupan päälle. Keskusteltiin valmistelun avoimuudesta ja osallistumisesta julkiseen keskusteluun sekä hankesuunnittelusta. SOTE-valmistelussa oli ensin laadittu hankesuunnitelma koko hankkeelle, minkä jälkeen jokainen työryhmä teki siihen suhteuttaen oman työsuunnitelmansa.

Vaikutusten arviointien osalta keskusteltiin sidosryhmien osallistamisesta, arviointien tilaamisesta ulkopuolisilta vs. valmistelijoiden itse tekemästä arvioinnista sekä mahdollisesta

tarpeesta vaikutusarvioinneille jo hallitusohjelmaa silmällä pitäen. Todettiin, että vaikutusarvioinneissa korostetaan usein esityksen valintoja tukevia vaikutuksia, vaikka tulisi tuoda esiin niin myönteisiä kuin kielteisiä puolia, jotta eduskunnalla olisi mahdollisuus aitoon valintaan. Kaikkeen arviointiin liittyy epävarmuuksia. Kaikkea ei ole mahdollista arvioida etukäteen, erityisesti jos esitys viime hetkillä muuttuu.

3. Muut mahdolliset asiat

Muissa asioissa seurantaryhmän jäsenille annettiin lyhyesti tietoa sisäministeriön VM:n tuella käynnistämistä maahanmuuttodialogeista sekä kestävän lainsäädännön valmistelua koskevasta tutkimuksesta. Molemmista löytyy lisätietoa sisäministeriön verkkosivuilta.

4. Seuraava kokous

Seurantaryhmän seuraava kokous on **ke 26.10. klo 9.30-11.30**. Muut tulevat kokoukset pidetään samaan kellonaikaan ke 30.11., ke 25.1., ke 15.2. ja ke 15.3.